

# Hoạt động giáo dục âm nhạc cho trẻ tại các trường mầm non trên địa bàn thành phố Phúc Yên, tỉnh Vĩnh Phúc

Đậu Thị Hà\*

\*Trường CD Vĩnh Phúc

Received: 28/11/2023; Accepted: 6/12/2023; Published: 05/01/2023

**Abstract:** Organizing activities in the music education program for children in preschool is carried out through forms such as: Teaching singing, teaching musical movement, musical games and teaching children to listen to music. Besides the results achieved, this activity at preschools is revealing certain shortcomings and limitations. The article presents the shortcomings and limitations and points out some corrective measures to improve the quality and effectiveness of music education activities for preschool children at preschools in Phúc Yên city, Vĩnh Phúc province.

**Keywords:** Music education, preschool, preschool children.

## 1. Đặt vấn đề

Trong nhiều năm qua, được sự quan tâm của các nhà sư phạm âm nhạc, kết hợp với sự chỉ đạo của Vụ Giáo dục Mầm non - Bộ Giáo dục và Đào tạo, ngành học Mầm non đã liên tục phát triển, góp phần to lớn vào sự nghiệp giáo dục Việt Nam. Các hoạt động trong chương trình giáo dục âm nhạc được thực hiện qua các nội dung chính như: dạy hát, dạy vận động theo nhạc, trò chơi âm nhạc và dạy trẻ nghe nhạc. Bên cạnh những mặt tích cực mà giáo viên mầm non đã và đang đạt được thì những điều còn hạn chế, tồn tại trong từng hoạt động cụ thể đang là rào cản ảnh hưởng đến chất lượng hoạt động giáo dục âm nhạc ở trường mầm non.

## 2. Nội dung nghiên cứu

### 2.1. Hoạt động giáo dục âm nhạc cho trẻ ở trường mầm non

*Thứ nhất, dạy hát.*

Hoạt động dạy hát là một trong những nội dung trọng tâm của hoạt động giáo dục âm nhạc được trẻ yêu thích, có sự tác động mạnh mẽ đến khả năng cảm thụ âm nhạc của trẻ. Các bài hát với giai điệu trầm bổng, tiết tấu nhịp nhàng, sôi nổi dễ dàng đưa trẻ vào thế giới của cái đẹp hấp dẫn, đầy màu sắc với hình ảnh của những con vật ngộ nghĩnh, đáng yêu được nhân cách hóa một cách khéo léo đã kích thích sự hứng thú của trẻ, giúp trẻ cảm nhận và biết yêu quý cái đẹp. Trong hoạt động dạy hát, trẻ được thưởng thức, được xem cô biểu diễn, được hát các bài hát phù hợp với đặc điểm tâm lý, nhận thức và được cùng cô trò chuyện về ý nghĩa, nội dung, về tính chất

âm nhạc của bài hát sẽ tạo cho trẻ có được những sự cảm nhận về nghệ thuật. Không chỉ vậy, qua mỗi bài hát, giai điệu được giảng dạy trong chương trình, Giáo viên liên hệ để giáo dục đến tình cảm đạo đức, thẩm mỹ nhằm giúp trẻ thấy được điều hay, điều tốt hay để trẻ học và làm theo. Ca hát còn giúp trẻ bộc lộ được những cảm xúc, những suy nghĩ của bản thân về bài hát đó. Khi hát, trẻ thể hiện tình cảm, hát đúng nhạc, đúng lời, thể hiện được sự biểu cảm với những cường độ, âm sắc phù hợp với nội dung và tính chất âm nhạc. Trẻ hát kết hợp với việc sử dụng các dụng cụ âm nhạc để gõ đệm theo tiết tấu âm nhạc sẽ tạo cho trẻ sự hứng thú cũng như những kỹ năng hoạt động nghệ thuật phong phú.

*Thứ hai, dạy nghe hát - nghe nhạc.*

Nghe hát - nghe nhạc là nội dung hoạt động âm nhạc tạo điều kiện cho trẻ được thưởng thức và làm quen với những làn điệu dân ca các vùng miền Tổ quốc nhằm làm phong phú cho đời sống văn hóa của trẻ. “Nghe nhạc góp phần phát triển cảm xúc của trẻ đối với âm nhạc, hình thành ở trẻ thói quen nghe nhạc có kiến thức (khái niệm âm nhạc cơ bản và ấn tượng âm nhạc), từ đó biết ghi nhớ tác phẩm, phân biệt nội dung, hình thành mối liên hệ giữa âm nhạc và cuộc sống” [2; tr 46]. Vì vậy, giáo viên cần chú ý khi lựa chọn cho trẻ nghe những bài hát, bản nhạc phù hợp với khả năng nhận thức của trẻ. Trẻ được nghe hát hoặc nghe nhạc không lời, đặc biệt là những ca khúc quen thuộc mang âm hưởng dân ca, các làn điệu được chuyển thể do các nhạc cụ dân tộc diễn tấu hoặc nghe nhạc kết hợp với xem biểu diễn, múa cũng góp phần

tích cực vào việc giáo dục thẩm mỹ cho trẻ. Hoạt động này nhằm bổ sung cho trẻ hiểu biết về các tác phẩm âm nhạc và năng lực cảm thụ, giúp trẻ hình thành kỹ năng nghe, đó là sự tập trung và chăm chú, không ồn ào, biết nhận xét hoặc đánh giá về tác phẩm. Nghe nhạc còn nhằm giáo dục cho trẻ thị hiếu âm nhạc lành mạnh, phát huy trí tưởng tượng và khả năng sáng tạo của trẻ.

*Thứ ba, vận động theo nhạc.*

Vận động theo nhạc là hoạt động phối hợp giữa âm nhạc và các động tác nhảy múa hoặc sử dụng đồ chơi âm nhạc gõ đệm theo nhạc nhằm tạo cho trẻ có được sự cảm nhận về nhịp điệu, góp phần tích cực vào việc phát triển trí tuệ và thể chất của trẻ. Vận động theo nhạc giúp trẻ phát triển cảm giác nhịp điệu, sự khéo léo, khả năng phản ứng nhanh và đúng các ấn tượng nghe được trong âm nhạc. Ngoài ra, nó còn thỏa mãn nhu cầu tình cảm của trẻ, trẻ được tự do thể hiện, bộc lộ cảm xúc của mình, được giao tiếp với bạn bè xung quanh. Các động tác giáo viên hướng dẫn cho trẻ vận động cần đảm bảo tính vừa sức đối với trẻ, phải phù hợp với tính chất, cấu trúc và nội dung âm nhạc của tác phẩm. Động tác không nên quá khó khiến trẻ không thực hiện được và cũng không nên lạm dụng quá nhiều động tác trong một bài vận động hoặc có sự di chuyển, sắp xếp đội hình phức tạp sẽ làm trẻ khó nhớ, khó thực hiện được. Vận động theo nhạc được chia làm hai nhóm: Vận động nhịp điệu và Vận động minh họa và múa. Trong hoạt động vận động theo nhạc, GV mầm non thường hay dạy vận động minh họa nhiều nhất bởi đây là hình thức vận động hay và dễ thực hiện.

*Thứ tư, trò chơi âm nhạc*

Trẻ lứa tuổi mầm non học tập thông qua hoạt động vui chơi. Trò chơi âm nhạc là dạng tương đối tổng hợp sử dụng tất cả các dạng hoạt động âm nhạc khác như: Ca hát, nghe nhạc, vận động theo nhạc,... dưới hình thức hấp dẫn và được trẻ yêu thích. Trong trò chơi âm nhạc, tính chất, nội dung, luật chơi được quy định bởi âm nhạc. Trò chơi âm nhạc thỏa mãn nhu cầu được chơi, được ca hát, vận động của trẻ, là phương tiện góp phần phát triển toàn diện nhân cách cho trẻ. Trò chơi âm nhạc giúp trẻ rèn luyện tai nghe, củng cố ca hát, phát triển cảm giác nhịp điệu... Mỗi loại trò chơi đều hướng đến phát triển một hay nhiều kỹ năng âm nhạc giúp trẻ ôn luyện, củng cố và tiếp thu các nội dung giáo dục. Sự mới lạ và thú vị trong các trò chơi đa dạng, hấp dẫn do cô giáo thiết kế,

sáng tạo và tổ chức gắn liền với bài học cũ và bài học mới nâng dần về yêu cầu sẽ là động lực giúp trẻ tích cực, hứng thú và thoải mái trong vui chơi.

## ***2.2. Giải pháp khắc phục những tồn tại và hạn chế trong hoạt động giáo dục âm nhạc cho trẻ ở các trường mầm non trên địa bàn thành phố Phúc Yên, tỉnh Vĩnh Phúc***

### ***2.2.1. Chuẩn bị tâm thế, trang phục, đạo cụ để dạy trẻ.***

Trong hoạt động dạy hát, để giờ học hát của trẻ được hứng thú và hấp dẫn hơn, trước hết, giáo viên cần phải chuẩn bị về trang phục, phong thái, nét mặt. Giáo viên không cần quá cầu kỳ về trang phục nhưng cần phải gọn gàng, sạch sẽ. Trong hoạt động dạy nghe cũng vậy, bên cạnh việc mở rộng kiến thức cho trẻ, chuẩn bị đạo cụ, trang phục vùng miền đối với các bài dân ca là thể mạnh của hoạt động dạy nghe này. Nhà trường nên đầu tư một vài bộ trang phục dân tộc các vùng miền hay một số loại nhạc cụ như đàn guitar, sáo, đàn tranh,... để giáo viên có thể sử dụng mà không phải đi thuê.

Phong thái, biểu cảm trên gương mặt cùng với giọng nói truyền cảm của cô cũng đóng một vai trò không nhỏ để có được sự thành công của giờ học. Cô vào lớp với tâm trạng luôn vui vẻ, gương mặt rạng ngời sẽ tạo được sự hứng khởi và thiện cảm cho trẻ, bởi cô giáo là linh hồn của lớp học. Chuẩn bị các đạo cụ, dụng cụ âm nhạc cũng là điều cần thiết trong giờ dạy hát cho trẻ. Thay vì chỉ mời trẻ lên hát lại bài hát vừa học thì trẻ được lựa chọn đạo cụ, dụng cụ âm nhạc để biểu diễn và như vậy trẻ sẽ thích thú hơn, tự tin hơn. Đạo cụ và dụng cụ âm nhạc giáo viên nên chuẩn bị phong phú như nơ, micro, hoa đeo tay, quả bông, sắc xô, phách tre,... và đặc biệt là các dụng cụ âm nhạc tự sáng tạo.

### ***2.2.2. Đưa các cách giới thiệu, dẫn dắt mới vào bài học.***

Giới thiệu và dẫn dắt vào bài hát cũng là phần thể hiện được sự sáng tạo của giáo viên một cách rõ nét. Thường thì giáo viên sử dụng cách dẫn dắt khá đơn giản như đọc câu thơ, câu đố,... hay thậm chí là giới thiệu luôn vào bài định dạy. Có khá nhiều cách dẫn dắt hay, hấp dẫn mà giáo viên cần phải sáng tạo để đưa vào như sử dụng các sản phẩm mà trẻ đã làm trong các hoạt động khác như tạo hình, vẽ, nặn, cắt dán... Bên cạnh cách làm mà giáo viên đã sử dụng như: dán các bức tranh của trẻ và đàm thoại với trẻ để dẫn dắt vào bài hát thì một cách khác đó là scan

các bức ảnh của trẻ lên máy tính, sử dụng công nghệ thông tin để chạy giai điệu bài hát đó cùng các hình ảnh, sau đó đàm thoại với trẻ về nội dung và tác giả của các bức tranh. Hay sử dụng những đạo cụ trực quan cũng rất được trẻ yêu thích.

*Ví dụ:* cô dạy cho trẻ bài Cá vàng bơi của nhạc sĩ Hà Hải, giáo viên có thể chuẩn bị một bình cá nhỏ có vài con cá con và đàm thoại với trẻ, cô thả vài hạt thức ăn cho cá để cho trẻ thấy cá ngoi lên đón mồi như thế nào hoặc là giáo viên tìm trên mạng internet các đoạn video về hình ảnh có liên quan tới nội dung bài dạy để dẫn dắt vào bài. Hay giáo viên, có thể kể một câu chuyện cô vừa gặp sáng nay, hôm qua, những gì thân thuộc, gần gũi nhất cũng là cách dẫn dắt hay, hiệu quả.

### 2.2.3. *Nâng cao kiến thức chuyên môn để mở rộng vốn hiểu biết cho trẻ.*

Đối với giáo viên có thể sử dụng được bất kì một loại nhạc cụ nào đều rất khuyến khích, tuy nhiên, thường thì giáo viên chọn đàn Organ để học và biết cách sử dụng là điều tối ưu nhất. Đàn Organ là sự tổng hợp của nhiều âm sắc nhạc cụ khác nhau nên giáo viên có thể cho trẻ nghe được nhiều loại nhạc cụ chỉ trên một cây đàn. Không những vậy, đàn Organ còn có nhiều tính năng rất hữu ích như có thể thu, ghi lại những bản nhạc, tiết tấu trên bộ nhớ của đàn, có thể tăng giảm tốc độ, thay đổi âm sắc các nhạc cụ tùy ý. Hơn nữa nó dễ dàng mang đi và sử dụng mọi nơi, mọi địa điểm... Khi biết đánh đàn, giáo viên có thể tự mình đàn và hát cho trẻ nghe, có thể sửa sai cho trẻ bằng cách đàn giai điệu, có thể sưu tầm các bài hát mới để đưa vào chương trình, biểu diễn trong chương trình văn nghệ của trường... Đó là những lợi ích vô cùng thiết thực của việc biết chơi nhạc cụ đem lại.

Trong hoạt động dạy nghe, đòi hỏi giáo viên cần phải đầu tư công sức để tìm hiểu những nội dung xung quanh bài lựa chọn dạy cho trẻ để mở rộng kiến thức cho trẻ. Giáo viên cần phải tìm hiểu, học hỏi để có thể cho trẻ nghe nhiều hơn nhạc không lời. Có thể lựa chọn nhạc dân ca Việt Nam được diễn tấu bởi các nhạc cụ dân tộc để cho trẻ hiểu hơn về truyền thống dân tộc mình hoặc các bản nhạc cổ điển nổi tiếng để cho trẻ được tiếp xúc với âm nhạc bác học. Nghe nhạc không lời tức là cho người nghe có được sự cảm nhận âm nhạc mà không bị định hướng bởi nội dung của tác phẩm mà nó hoàn toàn phụ thuộc vào kinh nghiệm sống và sự cảm nhận, rung cảm của trái tim mỗi người nghe nhạc. Khi cho trẻ nghe các bản nhạc cổ điển nổi tiếng sẽ mở rộng cho trẻ vốn kiến thức

về các nhạc cụ như: đàn organ, sáo, đàn ghita, violin, các loại kèn... Tuy nhiên, giáo viên cần phải đầu tư công sức để sưu tầm, chọn lọc kĩ lưỡng các bản nhạc chuẩn, đảm bảo chất lượng âm thanh tốt, hình ảnh đẹp và phù hợp với khả năng nghe nhạc của từng lứa tuổi trẻ. Vì khả năng nhận thức cũng như kinh nghiệm sống của trẻ nhỏ còn rất nhiều hạn chế nên việc cảm nhận được những cái hay, cái đẹp của tác phẩm nhạc không lời là vô cùng khó khăn. Chính vì vậy, việc giải thích cho trẻ hiểu được cái hay, cái đẹp trong tác phẩm của giáo viên là vô cùng quan trọng.

*Ví dụ,* khi cho trẻ nghe trích đoạn chương IV, bản giao hưởng số 9 với chủ đề Giao hưởng niềm vui của nhạc sĩ Beethoven, giáo viên có thể dùng lời để giảng giải cho các cháu biết một chút về nhạc sĩ như: Đây là bản giao hưởng cuối cùng và được nhiều người biết đến nhất của nhạc sĩ đây các con ạ! Và các con có biết không, nhạc sĩ Beethoven đã sáng tác bản Giao hưởng này khi ông bị điếc cả hai tai đấy các con ạ! Các con có thấy khâm phục nhạc sĩ không nhỉ? Như vậy, thông qua việc cho trẻ nghe nhạc kết hợp với biện pháp giảng giải về nội dung cũng như tác giả thì không những giúp trẻ mở mang thêm kiến thức về thế giới bên ngoài mà còn cho góp phần giáo dục cho trẻ dù làm việc gì cũng phải cố gắng, không sợ khổ, sợ khó thì sẽ đạt được thành công.

### 3. Kết luận

Thành công của hoạt động giáo dục âm nhạc cho trẻ ở trường mầm non được thể hiện qua việc trẻ lĩnh hội và thể hiện một cách tự tin, biểu cảm các hoạt động âm nhạc cũng như việc trẻ mong muốn, tích cực tham gia vào các hoạt động hay không. Chính vì vậy, để các hoạt động âm nhạc được hiệu quả và kích thích được sự hứng thú của trẻ thì GV cần phải nhận thấy được những mặt hạn chế để tìm cách khắc phục đồng thời tích cực phát huy những ưu điểm đó.

### Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD-ĐT (2011), *Chương trình giáo dục mầm non*, NXB Giáo dục Việt Nam.
2. Phạm Thị Hòa (2009), *Giáo dục âm nhạc (tập 2)*, NXB Đại học Sư phạm.
3. Lê Thị Đức, Lý Thu Hiền, Phạm Thị Hòa (2003), *Các hoạt động âm nhạc của trẻ mầm non*. NXB Giáo dục.
4. Nguyễn Thị Hòa (2012), *Giáo dục học mầm non*, Nxb Đại học SP.
5. Ngô Thị Nam (1988), *Âm nhạc và phương pháp giáo dục âm nhạc*, Nxb Giáo dục Việt Nam.